

REVISTA MUSICAL CATALANA

Concerts, Crítica

Un 'Requiem' que canta a la vida

Redacció on 2 febrer, 2018 / 0 comments

© Antoni Bofill

CICLE CORAL ORFEÓ CATALÀ. Marta Mathéu, soprano. Josep-Ramon Olivé, baríton. Ferran Quílez, soprano (Escolania de Montserrat). Cor Jove de l'Orfeó Català (Esteve Nabona, director). Orquestra Simfònica de les Illes Balears. Dir. musical: Pablo Mielgo. *Requiem* d'Albert Guinovart (estrena). *Segona Simfonia* de J. Brahms. **PALAU DE LA MÚSICA. 28 DE GENER DE 2018.**

Per Mercedes Conde Pons

El pes d'escriure un rèquiem és gairebé equivalent al pes de la maledicció romàntica de la novena simfonia. La història de la composició inacabada del *Requiem* de W. A. Mozart degut a la seva mort prematura, i de l'encàrrec insòlit i incògnit –accentuat per la ja icònica pel·lícula de Milos Forman– ha fet créixer la llegenda. De la mateixa manera com ho va fer que Gustav Mahler intentés evitar la maledicció de la novena simfonia no numerant la seva coneguda *Cançó de la terra*, mecanisme insuficient perquè pogués esquivar el destí, com ho demostra el fet que deixés inacabada la seva *Desena Simfonia*. Les llegendes, com la mitologia, formen part de la història de la humanitat. Fins al punt que sovint esdevé difícil separar la realitat de la ficció.

En tot cas, el que sí podem afirmar sense risc de faltar a la veritat és que el diumenge 28 de gener de 2018 el Palau de la Música Catalana va viure una nova tarda per a la història, amb l'estrena del *Requiem* d'Albert Guinovart, un encàrrec del propi Palau de la Música Catalana al compositor convidat de la temporada 2017-18. Amb dues audicions prèvies, a Palma i a Girona, Albert Guinovart estrenava una de les obres més compromeses i serioses del seu catàleg. Però lluny de buscar referents o inspiració en rèquiem que estan a la ment de tots els melòmans, com el de Mozart, Brahms, Fauré o Verdi, el compositor barceloní ha portat al seu terreny la missa de difunts i n'ha fet un càntic de comiat de la vida terrenal que és un agraïment a l'alegria de viure i a l'amor. Una característica que, contràriament al que pugui semblar, és d'un nivell d'espiritualitat cristiana elevadíssim, malgrat que el mateix Albert Guinovart es defineixi com una persona no especialment religiosa, tot i que sí espiritual. En definitiva, entendre el trànsit de la vida a la mort des d'un punt de vista positiu dona peu no només a l'agraïment per allò viscut, sinó també a la dimensió transcendent de l'ànima, el pas a la vida eterna, en el llenguatge cristià. I el més important, treu el pes de la culpa i el pecat amb què durant segles l'Església ha assetjat els fidels cristians davant la mort.

© Antoni Bofill

Albert Guinovart ha escrit un *Requiem* contemporani, fidel a la litúrgia actual de la missa difunts, que inclou per exemple “In exitu Israëli de Aegypto” o “Sub venite Sancti Dei”, dos fragments que, precisament, tenen un missatge d’esperança i creença en la vida eterna i la Resurrecció que compensa els tradicionals “Dies irae”, “Lacrimosa” (en la litúrgia actual no hi apareix) o el “Confutatis”, que parlen de la condemna eterna.

Si alguna cosa ens descobreix sobre Albert Guinovart aquesta nova creació és que el compositor és un gran mestre orquestrador i un gran coneixedor de la veu humana. A més, l’obra també ens mostra la seva capacitat per adoptar llenguatges diferents que sap fusionar en una obra feta amb esperit d’eclecticisme estilístic sobre el qual plana, amb tot, una uniformitat estilística: la música d’Albert Guinovart és única i inconfusible. El *Requiem* guanya en coherència *inter pares* a mesura que avança l’obra, com es pot apreciar a partir de l’“Ingemisco”, en què el compositor, a més, dona protagonisme específic als solistes, als quals exigeix el millor de si mateixos. Es nota, en aquesta obra, que el compositor ha treballat de bracet amb els solistes Marta Mathéu, soprano, i Josep-Ramon Olivé, baríton. Tot un luxe tant per als cantants com per al propi autor, perquè de la col·laboració mútua neixen unes possibilitats esplèndides a nivell musical. Josep-Ramon Olivé despunta per la seva brillantor en el registre agut en diferents moments de la peça, i per la seva esplèndida capacitat expressiva, fins i tot en els moments més purament recitats, com el darrer número, en què explica la genealogia de Jesucrist. Marta Mathéu, per la seva banda, abraça les seves frases amb la rodonesa del seu timbre i una capacitat inigualable de jugar amb la *messa di voce*, sempre d’acord amb la voluntat expressiva de l’episodi. La cantant té, a més, en aquesta peça, un dels números més compromesos, per icònics, el “Pie Jesu”. I aquí Guinovart sap transformar el record d’allò eteri suggerit per Fauré o Duruflé, en un lirisme més amable, més terrenal i d’una dolçor més palpable. En contrast amb números com el “Sanctus” –en què l’homenatge a Leonard Bernstein resulta evident– i el “Lux aeterna”, d’una ressonància molt més pròpia de l’estil Guinovart, el “Subvenite Sancti Dei” és novament un homenatge, aquest cop a la música medieval, que ens pot ressonar al *Llibre vermell de Montserrat*. Però en tot cas, els números centrals, “Sanctus” i “Lux aeterna”, és on Guinovart situa el clímax de l’obra amb una potència festiva en què tant orquestra com veus interactuen en un *totum* magistral. La presència aquí de la veu blanca –amb un Ferran Quílez impecable i segur en les seves intervencions– és la guinda d’un pastís digne d’un mestre.

© Antoni Bofill

Però sens dubte, el gran protagonista d'aquest *Requiem* és el cor, que pràcticament no para de cantar al llarg dels prop de seixanta minuts de música que dura l'obra. El Cor Jove de l'Orfeó Català, que condueix des de fa anys Esteve Nabona amb fermesa i bona direcció, va oferir un rendiment esplèndid al llarg de l'extenuant partitura. Es va mostrar flexible i hàbil en els passatges més complicats –n'hi havia uns quants– i no va defallir a trobar els matisos requerits a una obra del caràcter d'un cant de difunts que és, també, un cant a la vida. Va ser una pena que no s'incloués en aquesta audició l'"Agnus Dei" que completa l'obra, ja que si bé és cert que la durada del *Requiem* no és menyspreable, també ho és que podem dubtar de la idoneïtat de tocar una obra com la *Segona Simfonia* de Johannes Brahms –per extensió i responsabilitat– a la primera part del concert. S'entén que l'Orquestra de les Illes Balears i el seu director, Pablo Mielgo, volguessin tenir el seu moment de protagonisme, però probablement una simfonia de Mozart, de Schubert, o fins i tot la *Primera Simfonia* de Txaikovski, hauria estat molt més d'acord amb l'esperit del concert, que no pas la densitat de la *Segona* de Brahms.

Like 79

Tweet

[Revista Musical Catalana](#) © 2013 All Rights Reserved

[Outspoken](#) theme by [Wpshower](#)